

Wie is nog journalist?
Meer verkeersagressie door berichtgeving?
Naar een nieuwe collectieve verzekering BA?

BELGIE-BELGIQUE

PB

8900 IEPER I

3/8/36

afgiftekantoor Ieper

En verder:

Wim Van Gansbeke, Katleen Peeraer, Christian Van Thillo,
de Raad voor de Journalistiek, en vele, vele anderen

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

27 april 2006 - nummer 91 - Verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

april
2006

INHOUD

UIT DE VVJ	
Shoot to kill	3
ACTUEEL	
Journalistenvak op de helling	4
Van Thillo pleit voor 'vriendelijke dictatuur' op redacties	5
VRT en VT4 treden toe tot Raad voor de Journalistiek	5
Leidt media-aandacht tot meer verkeersagressie ?	7
Televisienieuws onder reclameknoet ?	8
SCHEEF BEKEKEN	6
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Ballerina-para Katleen Peeraer tartte security	9
SERVICE	
Naar een nieuwe verzekering beroepsaansprakelijkheid ?	10-11
Vraag & antwoord	13
Studiedag over bronnengeheim op 3 mei	20
BOEKEN	12
ICONEN VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK	
Wim Van Gansbeke heeft nooit willen kwetsen	14-15-16
LEZERS	
Redacteuren zijn geen beeldjournalisten	17
Steun aan Jan Huys	17
DE DEADLINE VOORBIJ	
Hartelijk dank voor de koffie	18
ONDER EMBARGO	19

Een Palestijnse militant spreekt de pers toe in Gaza op 18 april jl. Enkele gewapende Palestijnse groepen maakten zich behoorlijk boos op Mahmud Abbas, voorzitter van de Palestijnse Autoriteit, nadat die een islamitische zelfmoordaanslag in Tel Aviv had veroordeeld. (Foto Naaman Omar / Apollo Images / Gamma / PhotoNews)

**MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN (VVJ)**

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be
Luc STANDAERT

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Kim DUCHATEAU
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

PUBLICITEITSREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

SHOOT TO KILL

Heel wat journalisten hebben met stijgende verbazing de *Telefacts*-reportage bekeken over de (on)veiligheid op Europese Topbijeekomsten. Niet zozeer de inhoud, maar wel de manier waarop de reportage gemaakt is, roept vele vragen op. Twee piepjonge en onervaren redacteurs mogen de klus klaren. Eén van hen ziet het niet meer zitten en haakt af. Als freelancer betekent dat meteen ontslag. Als die trend aanhoudt weten journalisten die omwille van deontologische redenen een opdracht weigeren, wat hen te wachten staat. Na de hele heisa over het ontslag, heeft de jonge redacteur in een vrije tribune alle aantijgingen en onjuiste informatie weerlegd. Dat getuigt van moed in een medialandschap waar het er alsmaar harder aan toegaat.

Als beroepsorganisatie kunnen we niet anders dan waarschuwen voor het gevaar dat het maken van dergelijke 'undercover' reportages met zich kan brengen. Een telefoontje van de Federale Politie leerde ons dat de veiligheidsagenten van staatshoofden als enige opdracht 'shoot to kill' hebben, als ze moeten kiezen tussen een VIP of een onbekend journalistje (die zich op dat moment trouwens niet kan identificeren). De *Telefacts*-journalist mag dus van geluk spreken dat ze zich zo onopvallend heeft gedragen. De directie wuifde nadien wel alle kritiek weg met het argument dat ze professioneel alle risico's voldoende hebben ingeschat. Toch is en blijft het inschakelen van onervaren mensen die zelfs nog geen stage-aanvraag hebben ingediend (en dus ook geen enkele professionele bescherming genieten) totaal onverantwoord. Om al die redenen heeft de VVJ ook aan de Raad voor Journalistiek gevraagd om conclusies te trekken voor de hele mediasector.

Elke Europese top trekt ongeveer drieduizend journalisten aan uit de hele wereld. Die zijn maar al te blij dat ze ondanks de strenge veiligheidsmaatregelen toch nog vrij vlot bij de grote chefs geraken. De staatshoofden en regeringsleiders zijn niet onaanraakbaar en beschouwen journalisten gelukkig nog niet als potentiële terroristen. We hopen dat die goede verstandhouding niet verstoord wordt door nog meer 'onthullende' reportages die van het Schumannplein en omgeving alleen maar een echte versterkte vesting dreigen te maken.

Marc Van de Looverbosch

Foto: Johan Van Cutsem

Wet op de erkenning van beroepsjournalisten is actueler dan ooit

VAK VAN JOURNALIST ONDER DRUK

Pol Deltour

Beroepsjournalisten komen op hun weg alsmear meer personen tegen die ook journalistiek werk pretenderen te doen en aanspraak maken op dezelfde werkfaciliteiten. Dat gaat van bloggers over videojournalisten tot de uitgevers van email- of faxkranten en ook nog studenten die een journalistiek eindwerk ineensteken. Wie is tegenwoordig allemaal journalist? Antwoord: als de wet op de erkenning van beroepsjournalisten in 1963 geen vorm had gekregen, had ze vandaag dringend uitgevonden moeten worden.

Veel, om niet te zeggen alles, heeft natuurlijk te maken met de razendsnelle technologische ontwikkelingen. In het bijzonder de digitalisering maakt het vandaag zowat iedereen mogelijk om het journalistieke pad op te gaan. Zo blijft het aantal weblogs spectaculair stijgen, een behoorlijk aantal nieuwsblogs inclusief. En ook op steeds grootschaliger gemeenschapssites kan men tegenwoordig relatief ongehinderd zijn nieuws kwijt – denk aan Wikipedia/Wikinews, YouTube of Zatte Vrienden. Particulieren maken bovendien steeds vaker gebruik van de nieuwste beeldtechnologie om materiaal te sprokkelen en door te stralen. Voor de beste videojournalistiek bestaat zelfs al een heuse prijs; wellicht is het nog maar even wachten vooraleer ook een persprijs voor de beste GSM-journalist wordt ingericht.

Die exponentiële toename van het aantal reporters zet de journalisten van de traditionele media zwaar onder druk. Alsmear vaker geraken zij niet meer op een persconferentie, een perstribune of een andere voor de pers afgebakende zone binnen, omdat alle plaatsen bezet blijken door reporters van 'nieuwe' media. Daar is op zich niets tegen, de persvrijheid behoort uiteindelijk iedereen toe en er is zelfs niets dat elke burger belet om zichzelf 'journalist' te noemen. Toch wordt het hoog tijd dat de verhoudingen opnieuw worden scherp gesteld. Dat er opnieuw een rangorde wordt ingesteld onder journalisten – de persplaatsen in een parlement, voetbalstadion of concertzaal zijn nu eenmaal niet onbeperkt. Met een inbreuk op de persvrijheid heeft dat overigens niets te maken, wel integendeel. Een zekere ordening in het voordeel van de mainstream-media moet precies waarborgen dat het grote publiek bediend blijft met nieuws – ook al gebeurt dat dan in eerste instantie misschien ten koste van een of meer nichemediën.

Erkenning

We moeten het warm water niet opnieuw gaan uitvinden: er bestaat op dit moment al een uiterst accuraat instrument om

(Foto Philip Reynaers/Bert Van den Broucke/PhotoNews)

onder journalisten een selectie te maken in het voordeel van het grote publiek (en in fine dus de democratie). Het gaat om de wet van 30 december 1963, die voor journalisten die professioneel aan de slag zijn bij 'algemene informatiemedia' de titel van beroepsjournalist heeft uitgewerkt. Met daaraan gekoppeld officiële persdocumenten die voor iedereen goed herkenbaar zijn. Voeg daarbij de wettelijke regeling voor 'journalisten van de gespecialiseerde pers', en België blijkt te beschikken over een perssysteem dat de informatiedoorstroming naar en van de publieksmedia meer dan behoorlijk waarborgt. Op voorwaarde dan toch dat de officiële perskaart van de beroepsjournalisten algemeen wordt erkend. Talloze instanties in zowel de overheidsfeer als de particuliere sector houden effectief rekening met de perskaart, maar alles kan beter, en de AVBB/VVJ maakt er dan ook een punt van het systeem maximaal te blijven promoten.

In tegenstelling tot wat critici vaak beweren, is het trouwens niet de overheid die de beroepsjournalisten erkent. Dat gebeurt wel door

een onafhankelijke Erkeningscommissie, die enerzijds beroepsjournalisten zelf en anderzijds mediadirecteuren omvat. Het enige wat de FOD Binnenlandse Zaken vervolgens doet, is de beslissingen van de Erkeningscommissie legitimeren door er een officiële perskaart aan vast te koppelen. De wet van 1963 komt met andere woorden neer op een even unieke als geslaagde mix van journalistieke zelfregulering en overheidserkenning.

Pro memorie ook nog dit: om de titel van beroepsjournalist te verwerven moet men behalve beroepshalve bezig zijn met journalistiek afzien van elke structurele commerciële nevenactiviteit. Die twee voorwaarden dienen om de onafhankelijkheid van beroepsjournalisten veilig te stellen. Wellicht voldoet op dit ogenblik geen enkele van de zogenaamd 'nieuwe journalisten' aan dit essentiële criterium. Ziedaar nog een reden om maar niet te snel toe te geven aan nieuwe nieuwsmakers die zich met misplaatste argumenten van persvrijheid en democratie een weg forceren naar de weinige journalistenplaatsen bij weer een evenement.

VAN THILLO PLEIT VOOR 'VRIENDELIJKE DICTATUUR' OP REDACTIES

Christian Van Thillo, de gedelegeerd bestuurder van De Persgroep, vindt dat nieuwsredacties best worden geleid volgens het model van de 'vriendelijke dictatuur'. Dat zei de mediatopman in het *Radio 1*-programma *De Wandelingen* eind maart.

Van Thillo wil daarmee niet gezegd hebben dat een enkele persoon de redactie moet leiden, wel moet een beperkt team van verantwoordelijken dat doen. "De grote democratische principes – iedereen beslist mee – zijn niet toepasbaar op redacties, want dan kom je nooit met een krant uit", aldus de Persgroep-baas. Die ging daarmee wel bijzonder kort door de bocht in het debat over redactionele inspraak en redactiestatuten, dat de voorbije weken werd gevoerd in media- en politieke kringen.

Ook in de mediaconcentratie ziet de Persgroep-baas geen problemen. De Persgroep mag met zijn kranten, magazines en omroepen dan nog een belangrijke multimedagroep zijn, "in geen enkele sector afzonderlijk zijn wij de leider."

Van Thillo beklemtoonde verder dat noch hijzelf noch andere Persgroepverantwoordelijken persoonlijke politieke ambities hebben. De Italiaanse premier en mediatycoon Silvio Berlusconi beschouwt hij als "een absolute smet op het mediavak".

Tot slot ontkende Van Thillo ooit enig oneigenlijk gebruik van zijn redacties te maken. "Als ik ooit zou binnenstappen op een redactie, dan gooit elke hoofdredacteur met een beetje talent mij buiten of anders stapt hij zelf op." (PD)

VRT EN VT4 TREDEN TOE TOT RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

De VRT is nu officieel toegetreden tot de Raad voor de Journalistiek. Pieter Knapen, hoofdredacteur VRT-Nieuws.net, wordt effectief lid van de Raad, Jos Bouveroux, hoofdredacteur Radionieuws, wordt plaatsvervanger. In de ondersteunende VZW is TV-hoofdredacteur Leo Hellemans toegetreden als bestuurder. De openbare omroep, die de Raad ook mee zal financieren, zette de stap nadat de Vlaamse overheid de rol van de officiële Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) beperkte tot de loutere controle over de onpartijdigheidsplicht van de omroepen.

Overigens is ook VT4, in de persoon van hoofdredacteur Rudy Van Camp, lid geworden van de ondersteunende VZW Raad voor de Journalistiek. Daardoor kan de Raad voor de Journalistiek zich nu voluit buigen over de deontologie van alle nieuwsmedia in Vlaanderen. Ombudsman Flip Voets ontving in het eerste kwartaal van dit jaar intussen al 17 nieuwe klachten. Dat is opmerkelijk veel – over heel vorig jaar werden in het totaal nog 28 nieuwe dossiers geoekt.

Bij deze gelegenheid ook nog een oproep: op 5 december van dit jaar moeten alle mandaten in de eigenlijke Raad voor de Journalistiek opnieuw worden ingevuld. Journalisten die interesse hebben in een van de vijf VVJ-mandaten, worden verzocht dit te melden op het VVJ-secretariaat.
(PD)

exclusief aanbod voor journalisten GRATIS jaarabonnement op MO*

MO* bundelt betrouwbare informatie over de globaliserende wereld:

Feiten en realiteiten
Fundamentele toegankelijke analyses
Menselijke verhalen met warmte en respect
Debatten met nadruk op argument
Exclusieve fotoreportages
Elke maand*

MO*. Uw maandelijkse portie mondiale realiteitszin.
www.mo.be

Bent u journalist en lid van WU, stuur dan vóór 31 mei uw naam en adres naar Promotie MO*, Vlaafabriekstraat 11, 1090 Brussel of mail je@vzwmo.be. U ontvangt dan MO* een jaar lang helemaal gratis. Meer info: bel 02 536 19 77.

* In gewone uitgaven wordt MO* ook gratis distribueerd bij de kranten. Dit aanbod is uitsluitend bestemd voor journalisten en wordt niet gegeven aan andere personen.

Scheef bekeken

"De pers is een politieke actor geworden. Sommigen van uw collega's zijn er zeer trots op dat ze aan politiek doen. Ik vind dat allemaal schitterend hoor, maar dat ze zich dan op een lijst laten zetten."

Karel De Gucht (VLD), minister van Buitenlandse Zaken, in P-Magazine van 21 maart 2006

"Meteen is duidelijk dat de multimedia-aanpak ook gevaren inhoudt, zowel inhoudelijk als commercieel of economisch. Als één groep een te sterke positie verwerft op de mediemarkt, kan zij de publieke opinie domineren of manipuleren. Denk maar aan het Berlusconi-imperium in Italië. Maar te machtige multimedagroepen kunnen ook, puur economisch, de concurrentie verstoren, door bijvoorbeeld concurrenten de toegang te belemmeren tot reclame in hun eigen media. Daarom hebben sommige landen, zoals Nederland, beperkingen ingevoerd op de concentratie van media in één bedrijf. En daarom blijft het zonder meer belangrijk dat journalisten kunnen werken binnen een statuut dat hen onafhankelijkheid garandeert tegenover de eigenaar van hun medium en diens commerciële belangen."

Karin De Ruyter in een bijlage over Media bij De Standaard van 31 maart 2006

"Momenteel werken er 49 productiehuzen voor grosso modo drie omroepen. Daar zitten tal van bedrijfjes tussen die maar één of twee producties hebben, en die dus afhankelijk zijn van één klant, of van één genre. De concurrentie is zo groot, dat er hier en daar wel eens een broek wordt afgestoken. Anderzijds zullen er ook nieuwe opdrachten komen voor ons. Adverteerders zijn onrustig, de 30-secondenspot staat onder druk, en men zoekt naar uitwegen om de consument toch te bereiken. Ook andere sectoren zijn in ons geïnteresseerd. Je ziet het nu al bij autoproducenten die filmpjes op hun website plaatsen. De aanwezigheid van het beeldscherm in de straat zal nog toenemen. Werk genoeg dus."

Leo De Bock in De Tijd van 15 april 2006

"De groeiende greep van de commercialisering is voelbaar op een redactie. Het gaat er stukken hectischer aan toe dan vroeger. De druk van de ratings, de toegenomen concurrentie en de snel op elkaar volgende deadlines leiden tot de verwaarlozing van bronnencontrole en -analyse, oppervlakkigheid (geen moeilijke items, want geen tijd) en sensatiezucht - door bijvoorbeeld de beklemtoning van 'lekkere' onderwerpen in de misdaadsfeer. (...) De allroundjournalist ligt het best in de markt, maar zijn werkwijze staat haaks op de dossierkennis. Geld en tijd voor gedegen onderzoeksjournalistiek ontbreken. Die ontwikkelingen liggen aan de basis van een reeks van indirecte mechanismen die, veel meer dan regelrechte censuur of rechtstreekse politieke beïnvloeding, zwaar op de dagelijkse journalistieke praktijk wegen."

VRT-radiojournalist Guy Poppe in De Standaard van 8 april 2006

"Avant, les faits divers prenaient une place énorme dans le journal. Celui-ci diffusait un tel climat d'insécurité que certains lecteurs n'osaient plus sortir de chez eux! Notre rédaction ne correspond pas à cette image. Elle veut vivre dans un monde agréable. Moi, je crois fermement qu'un journal peut faire progresser toute la communauté vers le bien-être. (...) Nous voulons faire un quotidien optimiste, constructif, qui défend les atouts de la région anversoise, les droits des citoyens de Flandre. Nous prônons des valeurs chrétiennes, comme le droit de chacun à développer sa personnalité."

Luc Rademaekers, hoofdredacteur Gazet van Antwerpen, in Le Soir van 21 maart 2006

"Je kunt een specialist in een geleerd interview opvoeren, maar dat interesseert niemand. Babyboom is juist zo informatief omdat het er zo makkelijk in gaat. We hebben de test gedaan en alle weetjes over zwangerschappen en bevallingen uit *Babyboom* op papier gezet. Het resultaat was een zeer lijvig document vol informatie over complicaties, thuis bevallen, epidurale verdooving en gymnastiek. (...) Maak dit programma voor Canvas met een hoop specialisten en er kraait geen haan naar, laat staan dat er een hond naar zou kijken. Informatie op tv is geen voorrecht van saaie tv-programma's."

Marc Geenen, programmamaker bij VTM, in Het Nieuwsblad van 12 april 2006

"Twee meisjes met maatje 34 op de eerste pagina, dat kan niet. Maar je mag slanke modellen ook niet discrimineren. Toegegeven, het is wel vervelend dat je tegenwoordig nauwelijks nog modellen met vrouwelijke vormen vindt."

Hilde Destoop van Flair in Het Laatste Nieuws van 11 april 2006

"Prins Filip was in Zuid-Afrika gewoon zichzelf, maar doordat hij 27 journalisten in zijn kielzog had, die allemaal op zoek waren naar hét exclusieve nieuwtje, werd van zijn optreden een nationale ramp gemaakt. (...) Nu mag u vooral niet de indruk krijgen dat de verslaggeving van buitenlandse politieke of handelsmissies aaneen hangt van leugens en overdrijvingen. Zeer zeker niet. Maar het is wel zo dat er soms zaken onnodig worden uitvergroot. Journalisten juttten elkaar op, ze willen niet achter blijven voor elkaar."

Paul Geudens in Het Belang van Limburg van 1 april 2006

"In het Canvas-programma *Morgen Beter* van 28 maart hoorde ik Eric Goens (directeur informatie van VTM) beweren dat de undercoverjournalist goed voorbereid was en geen enkel gevaar liep (*tijdens de smokkelopdracht voor de Telefactsreportage over de onveiligheid van Europese toppolitici in Brussel*). Ik kan alleen maar vaststellen dat ikzelf, en de journaliste die het pistool effectief heeft binnengebracht, enkele uren voor de smokkel nog niet eens op de hoogte waren van de pistoolplannen. Laat staan dat ik me, als freelancer, bij een onafhankelijke jurist of deskundige kon informeren over wat de eventuele gevaren en gevolgen van zo'n onderneming konden zijn."

Geert Verdickt, de bij VTM weggestuurde freelancer nadat hij weigerde een gevaarlijke undercoveropdracht te vervullen, in De Standaard van 1 april 2006

"We willen niet te zuur klinken, maar in het mensen om de tuin leiden hebben wij nooit een geweldige grap gezien. Aan 1 april hebben we zelfs een bloedhekel, maar bon, dat is 1 april, feestdag van de flauwe plezanten. Probleem is dat er nu een trendje dreigt te ontstaan, de 'veraprilgrappisering' van het nieuws zeg maar. Zo breken we ons nog altijd het hoofd over de truc die *Studio Brussel* met ons heeft uitgehaald door ons te laten geloven dat ze televisie gingen maken. (...) Haha, alle media samen de dieperik van het wantrouwen in."

Bart Eeckhout in De Morgen van 20 april 2006

"De media brengen allochtone vrouwen alleen extreem in beeld. Ofwel worden ze uitgehuwelijkt, geslagen en vernederd. Ofwel zijn ze succesvol: van schrijfster tot politica. De grote groep daartussen wordt doodgezwegen. Net die vrouwen die niet opvallen, wil *Sen Magazine* een stem geven. Het gaat over hun leven, hun ambities, hun zorgen, hun - allesbehalve extreme - islam."

Senay Ozdemir, hoofdredactrice van Sen Magazine, de Nederlandse glossy die sinds februari ook in Vlaanderen verschijnt, in Weekend Knack van 19 april 2006

LEIDT MEDIA-AANDACHT TOT VERKEERSAGRESSIE ?

Luc Vanheerentals

Volgens de Antwerpse Verkeerspolitie staat het vast dat hoe minder de pers publiceert over verkeersagressie, hoe minder agressieve akkefietjes zich voordoen in het verkeer. De Leuvense hoogleraar Jan Van den Bulck nuanceert.

Hubert Ruypers van de Verkeerspolitie meldde in *De Standaard* van 10 maart jl. doodleuk dat zijn dienst enkele jaren geleden gestopt is met de communicatie over verkeersagressie. Ziedaar de verklaring, zei hij, voor de opmerkelijke vermindering van dergelijke feiten de afgelopen jaren in het Antwerpse. De cijfers daalden van 349 in 1998, tot 227 in 2001 en zelfs tot 188 in 2003. Dat media-aandacht mensen kan stimuleren tot plegen van 'foute dingen' werd in het verleden al meer verkondigd. Zo zou ook de opbloei van het hooliganisme parallel lopen met de toegenomen persbelangstelling.

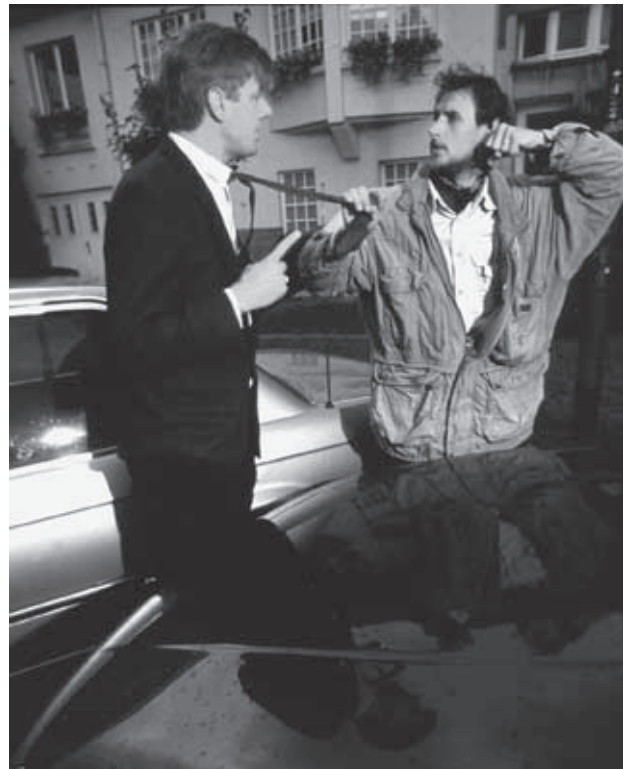
Nog volgens politiemans Ruypers is verkeersagressie vaak het gevolg van vooringenomenheid, waarbij mensen elke fout van anderen in het verkeer gaan interpreteren als een opzettelijke daad van agressie. "En dat vooroordeel is afkomstig van wat men in de media over feiten van verkeersagressie gelezen heeft. Toen we dat beseften, zijn we bewust gestopt met onze communicatie hierover."

Professor Jan Van den Bulck, hoogleraar aan de School voor Massacommunicatieresearch van de K.U.Leuven, kent geen onderzoek dat de stelling bevestigt. Hoe mensen berichten in de media gaan interpreteren, is volgens Van den Bulck globaal genomen zeer onvoorspelbaar. Er is zelfs heel wat irrationaliteit mee gemoeid.

Professor Van den Bulck: "Op berichtgeving wordt heel uiteenlopend gereageerd. De grote meerderheid zal zeer verontwaardigd reageren op berichten over vernielingen door hooligans, maar een klein aantal mensen zal er zich door aangetrokken voelen. De waarschuwendende teksten over roken hebben er ongetwijfeld toe geleid dat dit minder aanvaardbaar geworden is. Toch is er ongetwijfeld een aantal jongeren voor wie zulks het roken juist cool maakt. Vergelijk het met een groot aantal agenten op straat: voor veel mensen zal dat juist een teken zijn dat er gevaar dreigt, veeleer dan dat het de samenleving er veiliger op maakt, zoals het beleid beweert."

Wat onderzoek wel heeft uitgewezen, is dat de frequentie van berichtgeving invloed heeft op de perceptie van een bepaald gedrag in de samenleving. Van den Bulck: "Hoe meer aandacht een fenomeen krijgt in de media, des te meer zijn de mensen van oordeel dat het een veel voorkomend gedrag betreft, dat misschien toch niet zo aanvaardbaar is als het eerst leek. Veel berichtgeving over verkeersagressie bijvoorbeeld zal bij een aantal mensen misschien ook het gevoel opwekken dat men zich niet zal laten doen in een confrontatie met een verkeersagressieve chauffeur."

Alleen als onderzoekmatig aangetoond is dat berichtgeving echt een risico inhoudt, moeten journalisten er volgens Van den Bulck rekening mee houden. Dat is bijvoorbeeld het geval met de berichtgeving over zelfdoding, waarvan wel degelijk vaststaat dat journalisten best een zekere zorgvuldigheid aan

(Foto Didier Lebrun / PhotoNews)

Professor Van den Bulck: 'Het is veeleer onethisch over bepaalde dingen te zwijgen.'

de dag leggen om te vermijden dat potentiële zelfmoordenaars de hand aan zichzelf leggen. "Zo is aangetoond dat men best informatie over de wijze waarop de zelfdoding gepleegd werd weglaat. Ook de foto van het slachtoffer en uitlatingen 'dat het de enige zinnige weg was om uit te de problemen te geraken' geeft men beter niet vrij. In dergelijke berichten past verder gerust ook wat aandacht voor preventie", aldus de Leuvense hoogleraar.

Van den Bulck erkent dat een klein percentage van mensen zich door berichten over criminele zaken gestimuleerd zal weten om zelf dergelijke feiten te plegen. Voor journalisten is het evenwel uitgesloten om met al die mogelijke reacties rekening te houden. Ze kunnen dan ook geenszins verantwoordelijk gesteld worden voor die gevolgen. Van den Bulck: "Het is veeleer onethisch over bepaalde zaken te zwijgen in de media. Bovendien kan men toch moeilijk bij elke krant een bijsluiters stekken met de mogelijke neveneffecten van haar berichtgeving?"

De frequentie waarmee over een bepaald fenomeen bericht wordt, moet elke redactie voor zich uitmaken. "Het is de taak van de individuele journalist om bijvoorbeeld een ongeval op te merken en dit te verslaan. Maar dat moet een redactie niet beletten om na te denken over de mogelijke positieve en negatieve impact van de frequentie waarmee men aandacht besteedt aan iets."

TELEVISIENIEUWS ONDER RECLAMEKNOET ?

Philippe Leruth
Ondervoorzitter EFJ

De Europese Federatie van Journalisten (EFJ) congresseerde dit jaar in het Sloveense Bled onder het thema 'Kwaliteit in de Journalistiek'. Onder meer de herziening van de Europese Televisierichtlijn stond op de agenda, net zoals de werkomstandigheden van freelance journalisten.

(Foto Pieter-Jan Vanstockstraeten / PhotoNews)

De EFJ volgt de herziening van de Europese TV-richtlijn op de voet.

De coëxistentie van publieke en private omroepen staat overal in Europa onder druk. Dat zei het Franse Europarlementslid Henri Weber (PS) op de EFJ-jaarvergadering in Bled. Weber is schaduwrapporteur van de Commissie voor Cultuur en Opvoeding van het EP, commissie die thans bezig is met de herziening van de Europese Richtlijn 'Televisie zonder Grenzen'.

Die Richtlijn is in 1989 goedgekeurd en werd een eerste keer in 1996 herzien. Nu moet ze worden aangepast aan de ingrijpende veranderingen die de invoering van digitale televisie op het grondgebied van de EU met zich meebrengt. Een belangrijke prijs die alvast betaald moet worden is de

uitbreiding van 'products placement'. Deze bijzondere vorm van publiciteit bestaat al langer in de filmindustrie – denkt aan de BMW van James Bond – en zou dus op het kleine scherm nu ook meer en meer gebruikt worden. De huidige reclametijden (thans 20 % van de dagelijkse uitzendtijd en 20 % van een uitzenduur) en de duur tussen publicitaire onderbrekingen (momenteel 45 minuten) staan ook op de agenda.

Het voorstel van nieuwe TV-Richtlijn zou eind juni door het Europese Parlement besproken worden en nog voor eind dit jaar definitief goedgekeurd. Zo wil het toch de bevoegde Europese Commissaris, Viviane Reding.

De EFJ is alleszins niet onverschillig voor de problematiek. De infor-

matievoorziening als zodanig wordt weliswaar niet onmiddellijk bedreigd door de uitbreiding van 'products placement'. Zo blijven splitscreens in het nieuws verboden. Niettemin eist de EFJ dat bijvoorbeeld ook culturele, sportieve en toeristische programma's verder als informatieve uitzendingen beschouwd worden. De werkgroep Omroepen van de EFJ zal hieromtrent in de komende dagen het Duitse Europarlementslid Ruth Hieronymi (CDU-EVP) ontmoeten – zij is verslaggever van dezelfde EP-Commissie voor Cultuur en Opvoeding. Eerder herinnerde de EFJ reeds alle Europese parlementsleden aan haar globaal verzet tegen 'products placement'.

Een charter voor de Europese freelancers

Het EFJ-Congres in Bled (Slovenië) besteedde ook ruime aandacht aan de alsmaar groeiende problemen van de freelancers over heel het continent. In drie resoluties wordt om een verbetering van de positie van zelfstandige journalisten gevraagd.

De eerste resolutie, voorgelegd door de Italiaanse FNSI, bevat de eis van een Europese campagne om minimale vergoedingen voor freelance journalisten. In een tweede resolutie wordt gepleit voor een Europese verzekering voor freelancers en meer bepaald voor freelancers die in conflictzones moeten werken - een beetje naar het model van de groepsverzekering die de AVBB een paar jaar geleden voor haar freelance leden had ondgeschreven. In de derde resolutie nodigt de EFJ alle leden-journalistenbonden uit om de problematiek van de freelancers op te nemen in hun globale werking.

Het EFJ-Congres keurde tot slot een Charter voor de freelance journalistiek goed, waarin opnieuw geijverd wordt voor een serieuze opwaardering van het statuut van de freelancers. Een geschreven contract, respect voor auteursrechten, een ernstige sociale bescherming en redelijke vergoedingen zijn de belangrijkste aandachtspunten. De EFJ blijft zich ook verzetten tegen het misbruik van het zelfstandigenstatuut voor journalisten die eigenlijk recht hebben op een arbeidscontract. **(Phile)**

BALLERINA-PARA KATLEEN PEERAER TARTTE SECURITY

Jan Backx

Hooguit enkele weken geleden viel bij de Persbond VVJ haar aanvraag voor een stagekaart in de bus. Ondertussen is de 25-jarige Telefacts-journaliste Katleen Peeraer al de levende nachtmerrie geworden van iedereen die zich in Europa bezighoudt met de beveiliging van staatshoofden. VTM toonde hoe ze, op hoge hakken en met wiebelend paardestaartje, als een zelfverzekerd schoolmeisje zowel een alarmpistool als een nepbom binnensmokkelde in een Brussels hotel. Waar toen net Jacques Chirac en Angela Merkel logeerden. Over de deontologie van Peeraers stunt en het prompte vertrek van haar *Telefacts*-collega die eerder voor de opdracht had bedankt, zijn intussen beken inkt gevloeid. Maar wie is die Katleen zelf nu eigenlijk...?

Aan haar fysionomie is iets sfinxachtig geheimzinnigs. Het zou me niets verbazen als er in Antwerpen gouden eeuw een handelaar in olijven in

haar voorgeslacht heeft gezeten. Toch zijn haar roots puur Antwerps, zegt ze. Katleen is intra muros geboren, in de zomer van 1980, in de materniteit van de Pieter Van Hobokenstraat, als dochter van een bankbediende en een directiesecretaresse.

"Nee, ze hebben thuis geen richting voor me uitgestippeld", vertelt ze. "Ik wou eigenlijk altijd iets journalistieks gaan doen. Je hebt die kriebel of je hebt ze niet, en ik ben ervan overtuigd dat de praktijk nog altijd de beste leerschool is. Ik wou natuurlijk wel een degelijk fundament leggen, en koos voor politieke wetenschappen in plaats van pers en communicatie. Met mijn diploma op zak volgde ik aan de Lessius Hogeschool nog een voortgezette academische opleiding journalistiek."

Bij dat studiejaar hoorde ook een stage, en die deed Peeraer bij de nieuwsredactie van VTM. "We waren met een dozijn studenten in Vilvoorde op bedrijfsbezoek geweest. Het was daags na de historische vangst van Saddam Hoessein in Irak:

Katleen Peeraer: 'Durf niet verwarren met naïviteit' (Foto Nick Hannes)

'We've got him!' Marleen Van Hecke moest toen voor een reportage naar het VLD-hoofdkwartier. En ik mocht mee... In de auto geraakten we aan de praat en zo werd Marleen uiteindelijk mijn meter voor mijn vier maanden stage bij VTM."

Gediplomeerd, stage gedaan, contacten gelegd, waar vond ze toen haar eerste echte job? "In mijn eigen stad", antwoordt ze. "Bij de regionale zender ATV. Vanaf 20 juli 2004 tot eind december 2005 deed ik er als freelancer zowat alles: faits divers, achtergronden; van een reportage over het chronisch vermoeidheidssyndroom tot en met een boekenprogramma..." En toen lokte Vilvoorde weer? "Juist, januari van dit jaar kon ik aan de slag bij *Telefacts*. Ik heb ontdekt dat ik een nieuwsbeest ben en me nog het best in mijn sas voel bij het harde nieuws, de gerechtsverslaggeving. Mijn eerste *Telefacts*-reportage ging over de

cadmiumvervuiling bij Umicore, in Limburg. En recentelijk maakte ik iets over de vader van de in Brussel neergestoken jongeman." Blijven bij *Telefacts* doet ze daarom nog niet. In juni gaat ze voor VTM aan de slag als nieuwscorrespondent voor de regio Antwerpen. Daar neemt ze de fakkel over van Johan Van Rooy.

Blijft de vraag hoe een jonge dame het presteert om – op het eerste gezicht toch – zo zelfverzekerd met (alarm)pistool en (nep)bom binnen te glippen in een luxehotel? "Van mijn vijf tot mijn negentien volgde ik klassiek ballet", vertelt ze over haar hobby's. "En tussen mijn achttien en eenentwintig deed ik in Malle aan parachutespringen. Mijn eerste sprong was een cadeautje van ma en pa."

Ballet en parachutespringen. Stalen zelfbeheersing dus. Goed gezien, dat van die sfinx. Er speelt een glimlach rond haar mond. "Maar verwar durf toch maar niet met naïviteit, Jan."

NAAR EEN NIEUWE VERZEKERING BEROEPS- AANSPRAKELIJKHEID VOOR JOURNALISTEN ?

Ivan Declercq

Na het aftasten van de markt en diverse verkennende gesprekken, heeft de AVBB een mogelijke nieuwe verzekeraar gevonden voor de beroepsaansprakelijkheid van journalisten. Vooral freelancers waren – en zijn – vragende partij, maar uit een recent arrest van het Arbitragehof blijkt nog maar eens hoe kwetsbaar ook loontrekkende journalisten zijn.

In de eerste week van april hebben alvast de Vlaamse freelancers een mailtje ontvangen waarin naar hun interesse werd gepeild voor een verzekering beroepsaansprakelijkheid, gekoppeld aan een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid beroepsuitbating en rechtsbijstand. Dat leverde snel een aantal enthousiastelingen op. Tussen haakjes: nogal wat mailtjes keerden onbestelbaar terug omdat het mailadres niet meer juist is. Verander je van mailadres, graag een seintje aan het VVJ-secretariaat.

In de eerste plaats zijn de freelancers aangeschreven, omdat uit de enquête onder zelfstandigen, eind vorig jaar, naar voren was gekomen dat een goede beroepsaansprakelijkheidsverzekering een van hun prioriteiten was. Van de 106 freelancers die onze enquête hebben ingevuld, hadden slechts 27 individueel een dergelijke verzekering afgesloten. In de antwoorden op onze jongste rondvraag vonden we opnieuw diverse aanmoedigingen en klonk her en der zelfs een zucht van opluchting. Een freelancer verwoordde het zo: "Uiteraard ben ik in dit voorstel geïnteresseerd. Ik heb me blauw betaald aan schadevergoeding, na een stuk waar een inbreuk op de privacy (medisch dossier) bleek gepleegd."

Ook loontrekkende pineut

Maar niet alleen de zelfstandige journalisten hebben baat bij een goede verzekering van hun beroepsaansprakelijkheid. Ook de collega's die in dienstverband werken kunnen, als puntje bij paaltje komt, de pineut zijn. Uit een recent arrest van het Arbitragehof blijkt dat zij – door de getrapte verantwoordelijkheid – even kwetsbaar zijn als hun freelance collega's. De grondwet stelt duidelijk: "Als de auteur bekend is en in België is gedomicilieerd, dan kunnen de uitgever, de verspreider of de drukker niet worden vervolgd."

Bij loontrekkende journalisten zijn eigenlijk twee soorten 'beroepsverantwoordelijkheid' in het geding, die bovendien voor een stuk contradictorisch zijn. Er is de hierboven aangehaalde getrapte verantwoordelijkheid (artikel 25 van de grondwet), en daarnaast de verantwoordelijkheid van de loontrekkende in het kader van de wet op de arbeidscontracten (artikel 18 van de wet van 3 juli 1978). Een journalist in vast dienstverband is in principe een werknemer wiens verantwoordelijkheid tegenover derden beperkt is: normaal is hij, zoals alle werknemers, persoonlijk alleen verantwoor-

delijk voor een zware fout of voor een lichte fout als die zich vaak voordoet. In andere gevallen is zijn werkgever verantwoordelijk voor schade aan derden.

Maar in zijn arrest van 22 maart 2006 wijst het Arbitragehof, op verzoek tot prejudicieel advies van het hof van beroep in Brussel, op alinea 2 van artikel 25 van de grondwet. Volgens het Arbitragehof heeft "de grondwetgever een mechanisme van opeenvolgende en afgebakende verantwoordelijkheid opgezet om te vermijden dat een auteur druk zou ondervinden van de uitgever, de drukker of de distributeur indien zij zouden kunnen worden vervolgd. (...) Het gaat dus om een essentieel element van de grondwettelijke bescherming van de persvrijheid".

Volgens het Arbitragehof druist de wet op de arbeidscontracten in het geval van journalisten in tegen de letter en de geest van het artikel 25, tweede alinea van de grondwet, omdat de journalist dan het risico loopt zijn werk te zien gecensureerd door zijn werkgever, omdat die voor de gevolgen ervan verantwoordelijk zou worden gesteld. Daarom stelt het Arbitragehof onomwonden dat "de wet van 3 juli 1978 moet worden geïnterpreteerd als niet van toepassing op journalisten die hun beroep uitoefenen in het kader van een arbeidscontract".

Met andere woorden: niet de uitgever, maar de loontrekkende journalist is tegenover derden persoonlijk aansprakelijk voor om het even welke fout: zwaar of licht, eenmalig of frequent. Hij kan dus zowel strafrechtelijk als burgerrechtelijk worden vervolgd. Hij kan dan hopen dat zijn werkgever hem gratis een advocaat ter beschikking zal stellen en – bij een eventuele veroordeling – ook de door de rechtbank toegekende schadevergoeding zal betalen. Maar het lijkt ons stukken veiliger om persoonlijk een degelijke verzekering af te sluiten die de beroepsaansprakelijkheid dekt.

Overigens bevat het deel 'rechtsbijstand' van die verzekering een element dat zeker de loontrekkende moet aanspreken: de garantie op verdediging voor de arbeidsrechtbank. Niet te versmaden bij een eventueel conflict – en zeker bij een ontslag – met de werkgever.

Duizend

Een overzicht van wat de verzekering precies dekt, vind je in het kaderstuk. De jaarlijks te betalen premie bedraagt 100 € (waar nog 9,25 procent belasting bijkomt). Dat is een stuk lager dan wat je individueel zou betalen voor een soortgelijke verzekering.

De keerzijde van de medaille: minimaal duizend journalisten moeten deze verzekering onderschrijven, wil de verzekeraar haar kunnen aanbieden voor die lage prijs. Met andere woorden: *halen we geen duizend inschrijvingen, dan gaat de hele zaak niet door.*

De freelancers is begin deze maand per e-mail gevraagd om tegen eind april te laten weten of ze al dan niet interesse hebben om deze verzekering af te sluiten. Dat heeft binnen de week een honderdtal meestal enthousiaste reacties opgeleverd. Maar daarmee staan we nog veraf van de duizend inschrijvingen. Daarom roepen we degenen op die nog niet hebben gereageerd dat alsnog te doen. Een eenvoudige 'ja' of 'neen', met vermelding 'verzekering B.A.' is voldoende, naar info@journalist.be.

De journalisten in vaste dienst – en de persmedewerkers – krijgen via dit nummer van *De Journalist* voor het eerst de kans hun interesse te melden. Gezien het arrest van het Arbitragehof, plus de bijkomende garantie van rechtsbijstand voor een arbeidsrechtbank, lijkt het ons deze kleine investering – die overigens volledig fiscaal aftrekbaar is – meer dan waard. Daarom deze oproep aan de collega's in loondienst en aan de persmedewerkers: stuur ons – graag voor midden mei – een mail waarin je laat weten of je bereid bent mee in te tekenen op deze aansprakelijkheidsverzekering. Voor alle duidelijkheid: je antwoord verbindt je nog tot niets, we willen alleen weten of de belangstelling groot genoeg is om als beroepsvereniging een dergelijk financieel engagement aan te gaan met de verzekeraar.

OVERZICHT VOORSTEL VERZEKERING

Verzekeringnemer

De AVBB / AGJPB

Verzekerden

- Beroepsjournalisten (lid van de AVBB / AGJPB) of journalisten van beroep (lid van de VJPP / AJPP), bezoldigd of zelfstandig
- Stagiairs van de AVBB / AGJPB of de VJPP / AJPP
- Persmedewerkers (lid van de VVJ of de AJP)
- Associaties of vennootschappen van journalisten (zodra alle journalisten die er deel van uitmaken, toetreden zijn tot deze polis en er de premie van betaald hebben)

Verzekeraar

AIG Europe

Verzekerde risico's

• Beroepsaansprakelijkheid

De burgerlijke aansprakelijkheid, zowel contractueel als buitencontractueel, wegens schade of nadeel veroorzaakt aan derden of cliënten, in de uitoefening van hun beroep en volgend uit:

- fouten, onjuistheden, vergissingen, vergetelheden, indiscretie en in het algemeen elke schadeverwekkende daad
- diefstal, verdwijning, verlies, vernieling of beschadiging van dossiers of documenten die om beroepsredenen door derden werden toevertrouwd (alook de kosten van wedersamenstelling van deze dossiers of documenten)
- diefstal, ontvreemding, verduistering, heling, oplichting of misbruik van vertrouwen gepleegd door iedere persoon waarvoor de verzekerden burgerlijk aansprakelijk zouden kunnen worden gesteld, met uitsluiting van deze gepleegd door de journalisten zelf

Tevens worden die gevallen gedekt waarin een journalist solidair of hoofdelijk gehouden is, samen met de uitgever die verantwoordelijk is voor zijn artikel en/of mededeling.

• Burgerlijke aansprakelijkheid uitbating:

De burgerlijke buitencontractuele aansprakelijkheid wegens schade veroorzaakt aan derden of cliënten. Die gaat zeer breed, van bijvoorbeeld de cameraman die bij een derde een dure vaas omstoot, tot de journalist die plots snel een straat oploopt en zodoende oorzaak is van een verkeersongeval.

• Rechtsbijstand:

- de strafrechtelijke verdediging in verzekerde geschillen
- de burgerrechtelijke verdediging in het kader van beroepsaansprakelijkheid in verzekerde geschillen
- voor loontrekkende: de verdediging voor de arbeidsrechtbank

Verzekerde bedragen en vrijstellingen

- Beroepsaansprakelijkheid:
Limiet: 250.000 EUR per schadegeval, alle schade vermengd
Vrijstelling: 10%, min. 250 EUR en max. 2.500 EUR per schadegeval
- Burgerlijke aansprakelijkheid uitbating:
Limiet: 1.250.000 EUR per schadegeval, alle schade vermengd
Vrijstelling: 125 EUR per schadegeval (uitsluitend voor materiële schade)
- Rechtsbijstand:
Limiet: 12.500 EUR per schadegeval

Premie

100 EUR per journalist (+ 9,25 % belasting)

Wilfried Martens**De Memoires**

lannoo

800 pagina's memoires heeft oud-premier Wilfried Martens bijeen geschreven, en die leveren een mooi overzicht van enkele decennia Belgische en Europese politiek. Martens heeft zijn best gedaan om alles zo neutraal mogelijk te belichten, ook zijn relatie tot de pers. Al was hij dan, volgens minister van Buitenlandse Zaken De Gucht die het boek inleidde, één van de eerste politici die door de pers als opgejaagd wild behandeld werden.

Martens gaat er prat op dat hij steeds een goede, zij het voorzichtige, relatie met de pers had. Informeel bezorgde hij de journalisten altijd goede achtergrondinformatie. Over enkele specifieke journalisten steekt hij zelfs de loftrompet. Voor zijn boek liet hij zich trouwens bijstaan door de journalisten Hugo De Ridder en Guy Daloz.

Martens citeert heel vaak krantenartikelen, en af en toe beklagt hij zich toch wel over de media, die volgens hem te zeer op korte termijn denken en steeds meer op sensatie belust zijn. Als journalisten de werkelijkheid te veel vertekenen kan dat lastige gevolgen hebben, poneert hij. Zeker voor de 'linkse pers' passen dingen al eens niet in het kraam.

Toch ziet de oud-premier ook een verantwoordelijkheid weggelegd voor de politici zelf, van wie hij de deelneming aan praat- en entertainmentprogramma's op de televisie op de korrel neemt. Een duidelijke maar afstandelijke communicatie met de pers lijkt hem nog altijd het beste.

Roger Schoemans**Bloedrode kersen**

Davidsfonds/Literair

Voor de derde keer al kunnen we de avonturen volgen van persfotograaf Geo Joosten, en opnieuw loont dat de moeite. Alle elementen die de vorige twee thrillers zo goed maakten zijn ook nu weer aanwezig: een natuurlijk en vlot taalgebruik, inzicht in het perswereldje en de mensheid in het algemeen, en een plot die zich slechts langzaam voor de lezer ontvouwt. Deze keer verdiept Geo Joosten zich in de moord op een rijke katholieke zakenvrouw.

De dader lijkt snel gevonden, maar dan blijkt dat de politie te vroeg victorie gekraaid heeft en weer van nul moet beginnen. Dik tegen hun zin worden de politierechercheurs bijgestaan door Joosten, die een heel wat betere detective blijkt te zijn dan henzelf....

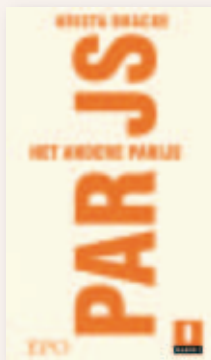
Rik Van Puymbroeck**Thuis en ver van huis. Te gast bij Turkse families in Vlaanderen**

Van Halewyck

Het leven zoals het is: de Turkse gemeenschap in Heusden-Zolder. Met twee specifieke Turkse families als vertrekpunt, willen Rik Van Puymbroeck (*Het Belang van Limburg*) en fotograaf Luc Daelemans nader kennismaken met het dagelijkse leven van de gemiddelde Belgische Turk. Ze gaan mee naar de moskee, vieren een huwelijk en een geboorte, wonen een begrafenis bij... Ze gaan zelfs mee naar Turkije op vakantie. Zo leer je ook als lezer gaandeweg de gelijkenissen en de verschillen tussen de allochtone en autochtone Belgen kennen.

Krista Bracke**Het andere Parijs**

Epo

Wie het gelijknamige *Radio 1*-programma gemist heeft, kan nu de schade inhalen. De origineelste ideeën voor een bezoekje aan Parijs werden door Krista Bracke samengebracht in dit boek. De bedoeling is om een andere kant van Parijs te laten zien dan alleen de toeristische klassiekers. Zo blijken de riolen onder de stad ook de moeite waard, kan men een kraakpand bezoeken of een kijkje nemen in de Chinese wijk, en ook nog gaan eten in een volledig verduisterd restaurant. Er zijn ook tips voor een fiets- of rollerbladetocht door de stad, en een avondje tangoën aan de Seine is evenmin te versmaden. Dit boek bevat naast stukjes uitleg van de radioluisteraars, ook nog praktische informatie zoals verwijzingen naar metrostations, plannetjes, telefoonnummers en cafés.

Piet Swimberghe en Jan Verlinde**Vlaamse stijl. Vlaamse interieurs van Frans-Vlaanderen tot Zeeuws-Vlaanderen**

lannoo

Bestaat er zoiets als een typisch Vlaamse interieurstijl? Journalist Piet Swimberghe en fotograaf Jan Verlinde menen van wel en gingen dus op zoek naar interieurdesigners, antiquairs en dies meer die bereid waren hun huizen open te stellen voor de blikken van buitenstaanders. De auteurs vertrokken van het historische Vlaanderen als referentiepunt, vandaar een keur van luxueuze huizen en tuinen van Frans- tot Zeeuws-Vlaanderen. De foto's nemen vanzelfsprekend de belangrijkste plaats in, maar de teksten voegen daar nog allerlei relevante detailbeschrijvingen aan toe.

Betty Mellaerts**Kinderen van de weg. Jongeren vertellen over hun leven na een verkeersongeval**

Clavis

Betty Mellaerts ging in de zomer van 2005 op bezoek bij acht kinderen die op de een of andere manier ooit betrokken waren bij een verkeersongeval. Sommigen waren zelf het slachtoffer, anderen verloren een familielid of vriend. De foto's van Stephan Vanfleteren zorgen er alvast voor dat de lezer als het ware zelf bij de gesprekken aanwezig is. De kinderen vertellen wat ze zich herinneren van het ongeluk, hoe het hun leven veranderde en hoe ze zich hun toekomst voorstellen. Stuk voor stuk tonen ze een grote dosis moed en optimisme. Het is dan ook geen triestig boek geworden, maar wel een heel ontroerende getuigenis over hoe één moment van onnadenkendheid een heel leven op zijn kop kan zetten.

Vraag en antwoord

Officieel statuut ?

Sinds bijna twee jaar schrijf ik opnieuw freelance. Bestaat er voor mij een bepaald statuut of een officieel document, dat het me – ook in het buitenland – makkelijker kan maken om te werken ?

Als je **in hoofdberoep** werkt als journalist, en geen commerciële nevenactiviteiten hebt, kun je een erkenning als beroepsjournalist aanvragen. Je moet daarvoor wel al twee jaar bezig zijn als journalist, zonder commerciële bijactiviteiten. Werk je voor algemene nieuwsmedia, dan kom je in aanmerking voor het statuut van *beroepsjournalist*; werk je voor gespecialiseerde media, dan moet je de titel van *journalist van beroep* aanvragen. Die titels zijn wettelijk geregeld in respectievelijk een wet van 30 december 1963 en een KB van 12 april 1965.

Heb je minder dan twee jaar journalistiek beroepsverleden, dan kun je het statuut van stagiair aanvragen bij de VVJ. Eenmaal je de twee jaar journalistiek volbracht hebt, kun je je erkenning als volwaardig beroepsjournalist aanvragen. Pas op: wie langer dan twee jaar met journalistiek is gestopt, moet strikt gezien opnieuw eerst de twee jaar stage doorlopen.

Ben je **niet in hoofdberoep** met journalistiek bezig (bijvoorbeeld omdat je een andere hoofdjob hebt) of ontplooi je ook commerciële bijactiviteiten, dan kun je het statuut van beroepsjournalist niet krijgen. Je kunt je dan wel bij de VVJ aansluiten als 'persmedewerker'. Dan heb je – voor een gereduceerd lidgeld van 60 euro/jaar – recht op de diensten van het VVJ-secretariaat (juridisch, deontologisch, sociaal en enig fiscaal advies), krijg je maandelijks het vakblad *De Journalist* en jaarlijks de *Journalistenagenda*, en als freelancer ook het *Vademecum voor Zelfstandige Journalisten*, waarvan dit jaar een update wordt uitgegeven.

Op onze website (www.journalist.be) vind je onder de hoofding '(beroeps)journalist' meer informatie over het statuut en kun je formulieren downloaden voor het aanvragen van een erkenning als beroepsjournalist of voor toetreding tot de VVJ als persmedewerker. (I.D.)

Contracten en btw

In juni ben ik afgestudeerd als radio & tv-journalist, en momenteel schrijf ik freelance voor een tweewekelijks magazine. Moet ik nu een btw- en handelsregisternummer aanvragen? En moet ik bij elke nieuwe opdracht een contract tekenen? Straks begin ik waarschijnlijk bij een productiehuis, waar met raamcontracten wordt gewerkt. Wat is dat?

Als **schrijvende** freelancer – in hoofd- of in bijberoep – hoef je geen btw-nummer of ondernemingsnummer (het vroegere handelsregisternummer) aan te vragen. Op je ereloonnota's (een echte factuur hoef je niet te maken) schrijf je dan "vrijgesteld van btw krachtens artikel 44, §3, 3° van het btw-wetboek".

Je moet evenmin aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen, indien je journalistiek als bijberoep beoefent. Een journalist in **bijberoep** is iemand die journalistiek werk levert voor media, en die daarnaast minstens halftime een andere baan (of soortgelijk statuut) heeft. Wie een baan in het onderwijs heeft, moet minstens een 60%-opdracht hebben om daarnaast te kunnen worden beschouwd als journalist in bijberoep.

Indien je zou freelancen voor de **audiovisuele** media, dan moet je je wel, via een ondernemingsloket, inschrijven bij de Kruispuntbank van Ondernemingen en een btw-nummer aanvragen.

Is zelfstandige journalistiek je **hoofdberoep**, dan moet je altijd aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen. Een lijst van die fondsen vind je op bladzijde 35 en 36 van ons *Vademecum voor Zelfstandige Journalisten*, dat je kunt raadplegen op onze website (www.journalist.be).

Het al dan niet hebben van een btw-nummer speelt in principe geen rol bij het verkrijgen van opdrachten als freelancer.

Als je freelance, ben je een zelfstandige ondernemer en dan is het inderdaad aangewezen om een 'aannemingsovereenkomst' of 'samenwerkingscontract' te hebben met je opdrachtgever(s). Een model van zo'n contract vind je op bladzijde 70 van het *Vademecum voor Zelfstandige Journalisten*.

Dat hoeft niet per se een contract per aparte opdracht te zijn. Er kan ook worden gewerkt met een **raamcontract**. Dat is een langer lopend contract waarin de opdrachten en voorwaarden alleen globaal zijn aangegeven. Bij dat productiehuis zal wellicht een soortgelijk contract worden voorgelegd. Als je freelance voor audiovisuele producties, moet je hoe dan ook facturen opmaken met btw en moet je ook een ondernemingsnummer hebben. (I.D.)

Erkenning en website

Kan ik worden erkend als beroepsjournalist als ik gedurende enkele uren per week ook als webmaster werk voor de website van mijn vroegere werkgever in de textielsector? Ik heb daar als journalist weliswaar nog nooit één artikel over geschreven. Dat webmasterschap zorgt wel voor het spreekwoordelijke 'zout op mijn patatten'.

Je vraag is doorgestuurd aan het secretariaat van de Erkenningscommissie, die als enige wettelijk bevoegd is om beroepsjournalisten te erkennen (de VVJ/AVBB is dat niét, ook al is ze wel betrokken bij de werking van de commissie). En helaas: het omschreven werk zal door de commissie worden beschouwd als een commerciële activiteit. De Erkenningscommissie stelt zich wel wat soepeler op ten aanzien van een echt occasionele extra inkomst, maar voor een geregeld terugkerende commerciële activiteit blijft gelden dat dit niet verenigbaar is met het statuut van beroepsjournalist. Dura lex, sed lex. (I.D.)

WIM VAN GANSBEKE: 'EEN RECENSIE WAS VOOR MIJ

Wim Van Gansbeke (68) recenseerde jarenlang theater, aanvankelijk voor de radio en een pension in het oude station van het Zuid-Franse Mauzac. "Laat mijn leven maar"

"Als mijn vriendin en ik naar Vlaanderen afreizen, is dat meestal voor tien dagen. Ongeveer acht avonden daarvan kun je ons in een schouwburg vinden. Aangezien we vier keer per jaar in Vlaanderen zijn, is de rekening snel gemaakt: ik zie jaarlijks nog een dertigtal voorstellingen. Want laat het duidelijk zijn: toen ik naar Frankrijk verhuisde, wilde ik geen tabula rasa maken met het theater, wél met het schrijven over theater. Het laatste wat ik heb gedaan, was een inleiding leveren bij de verzamelde essays van Marianne Van Kerkhoven. Sindsdien hoeven ze me niet meer aan te klampen voor historische overzichten en zo. Nu ja, Jan De Smet en Liv Laveyne van *De Morgen* vroegen me enige tijd geleden via e-mail welke de tien belangrijkste voorstellingen zijn die ik in mijn carrière als recensent heb gezien. Op zo'n verzoek wil ik nog wél ingaan, omdat ik het een interessante oefening vind. Ik heb trouwens mijn agenda's van al die jaren bewaard."

"In mijn allereerste column voor het tijdschrift *Etcetera* heb ik ooit uitgelegd wat mijn uitgangspunt als recensent was: 'Ik wil een theater dat helder is zonder stom te zijn, dat duidelijk is zonder moraliserend te zijn, dat amoreel is zonder schroom, dat begrijpelijk is zonder kinds te zijn, dat zegt wat het op zijn lever heeft, dat niet verhult maar onthult, dat storend werkt, dat een politieke daad is, dat agressief is, dat me waanzinnig aan het huilen maakt, dat me uitzinnig aan het lachen brengt, dat adembenemend reëel is, dat me ondersteboven gooit, dat me de keel dichtknijpt, dat me niet met rust laat, dat me gelukkig maakt, dat schijnt heeft aan academische ethica, esthetica, fonetica en logica, dat zijn eigen logos is, dat persoonlijk en exemplarisch is. Dat de waarheid is. En de waarheid ligt niet in het midden.'

Dat credo van toen kan ik nog altijd onderschrijven. Al zou ik nu niet meer het woord 'waarheid' gebruiken, maar 'waarachtigheid'. In elk geval pik ik het niet dat een acteur een manneke staat te maken, een schuifje opentrekt en eigenlijk aan het liegen is."

"Ik ben in het vak gerold. Bij *Radio 2, Omroep Brabant*, was ik in de jaren zeventig de producer van *Splinternieuws*, een rubriek met informatie uit de regio. Daar zat af en toe een theaterrecensie bij. Leo Persyn, een gepensioneerde medewerker van het dagblad *Het Volk*, zorgde daarvoor. Op een dag sprak productie leider Karel Aerts me aan: 'Ik weet dat jij geïnteresseerd bent in theater. Ik krijg voor elke première van de KVS een uitnodiging. Aangezien ik toch nooit kan gaan, zal ik die uitnodiging in de toekomst aan jou bezorgen.' Tja, ik vond: als ik dan toch ga, kan ik evengoed zelf de recensie voor *Splinternieuws* maken. En zo was ik vertrokken. Later heb ik gevraagd of ik op vrijdagmorgen een kunstenmagazine van een vol uur mocht uitzenden. Dat werd *Happening*. Vrij snel kreeg ik daar zelfs twee uren voor beschikbaar. Het programma heeft jarenlang gelopen en haalde een hoge luisterdichtheid."

"Als recensent schroomde ik me niet voor harde taal en forse uithalen, dat wist men. Toch was een recensie voor mij geen oefening in kwetsen. Ik ben trouwens nooit fysiek bedreigd door slachtoffers van mijn pen. Ik hield er niet eens rekening mee dat dit kon gebeuren. Misschien omdat ik gaandeweg vaststelde dat men veel van me kon hebben. In het café heb ik soms mensen verwijten in het gezicht geslingerd waarvan ik achteraf dacht: had iemand anders dit gezegd, dan had die een pak slaag gekregen. Ja, verbaal werd ik wél soms geattaqueerd. Maar in zo'n confrontatie haalt de meest spitse van de twee het. Die wetenschap bezorgde me voldoende zelfvertrouwen om voor niemand bang te hoeven zijn.

In de tijd van *Happening* gebeurde het geregeld dat ik werd opgebeld door iemand die zijn waardering voor het programma uitsprak. Niet zelden klonk het: 'Ik geniet van *Happening*, alleen ga ik zelf nooit naar iets kijken. Maar ik hoor u zo graag bezig.' Waarop ik dan antwoordde: 'Ja, ja, uit leedvermaak met degenen die er van mij van langs krijgen, zeker?' De moedigsten onder die bellers bekenden dat dit inderdaad zo was.

De categorie luisteraars die wél regelmatig naar een schouwburg trok, viel dan weer uiteen in twee subcategorieën. De ene soort hanteerde het standpunt: 'Als Van Gansbeke het goed vindt, gaan wij zeker niet kijken.' En de andere soort redeneerde: 'Als Van Gansbeke het goed vindt, gaan wij altijd kijken.' Wat ik ook allesbehalve een goede houding vond. Ik wilde niet de Heiland van een horde slaafse volgelingen zijn."

"In 2004 heb ik de monoloog *Sulla en de mus* gespeeld, op tekst van Josse De Pauw. Dat was mijn autobiografische terugblik. In die tekst staan weliswaar dingen die ik nooit letterlijk aan Josse heb verteld. Maar wat hij me in de mond legde over het mysterie acteren, kon ik probleemloos in eigen naam debiteren, omdat ik volledig achter die stellingen sta. Over theater heb ik altijd gesproken en geschreven met de bezielbaarheid waarmee ik vond dat er ook moest worden gespeeld. Tegelijk was ik me er goed van bewust dat ik maar een tweedehands bezigheid had. Dat heb ik ook benadrukt tijdens mijn afscheidsrede bij Thersites, de vereniging van Vlaamse theatercritici. Nederigheid past de recensent. Ga als recensent nooit vóór het kunstwerk staan, maar altijd erachter. Duw het kunstwerk vooruit als je vindt dat dit moet gebeuren, of trek het naar achteren, maar altijd met jezelf op de achtergrond. Een recensent is geen kunstenaar, hij bestaat alleen bij gratie van het medium toneel."

"Ik heb een spelershart. Maar recenseren was mijn werk, ik heb het nooit als een performance gezien. Wat wél waar is: ik wilde dat mijn besprekingen een literaire kwaliteit hadden die de aandacht trok. Want je kunt een correcte taal schrijven die tegelijk stijloos en oninteressant is. Dat zou ik mezelf nooit vergeven hebben. Bij *Omroep Brabant* en later bij *Studio Brussel* was mijn stem een bijkomend stijlmiddel."

IJ GEEN OEFENING IN KWETSEN'

(Omroep Brabant en Studio Brussel) en nadien voor De Morgen. Tegenwoordig runt hij er zo nutteloos mogelijk geweest zijn."

Zelf heb ik altijd gevonden dat ik een stem had om hout mee te hakken. Maar daar dachten de luisteraars blijkbaar anders over. Ik heb meer dan eens te horen gekregen dat ik een sexy timbre had."

"Vrouwen hebben in mijn leven altijd veel goed gemaakt. Ze hebben me mooie dingen bijgeleerd en slechte dingen afgeleerd. Wat niet belette dat de recensent Van Gansbeke acteurs en actrices op gelijke voet behandelde. En als er een verhouding met een actrice lonkte of zelfs een tot stand kwam, waarschuwde ik de dame in kwestie altijd: 'Morgenavond kom ik naar je kijken. En als je niet goed speelt, boor ik je zo de grond in.'

Ik heb mijn oordeel nooit laten beïnvloeden door privé-toestanden. *Dem Reinen is alles rein*. Anders ben je als recensent binnen de kortste keren verbrand. In die val ben ik nooit getrapt. Ook al omdat ik erop lette dat ik altijd de bal speelde en niet de man. Ik denk niet dat ik in een kritiek ooit heb gezegd dat een acteur niet deugde omdat hij een scheef bakkes had. Wat ikzelf, omgekeerd, wél te horen kreeg van sommige kunstenaars. Of neem de heer Franz Marijnen, die in een interview met Yves Desmet voor de *Socialistische Omroep* over me zei: 'Ach ja, we weten toch allemaal dat die

Van Gansbeke zijn recensies schrijft onder invloed van Duvel.' Dan speel je al lang niet meer de bal, hé."

"Peter De Graef heeft eens gezegd dat hij acteur is geworden, omdat hij de mensen via het theater wil verzoenen met het bestaan. Met alle sympathie voor De Graef, die in reïncarnatie gelooft: ik zal nooit verzoend raken met het bestaan. Voor mij moet theater een permanente revolutie zijn, een haard van onrust, een batterij brandbommen, geen kabbelend beekje. Waarom dacht je dat ik zo uitgelaten buitenkwam na de première van *Mistero Buffo* van de Internationale Nieuwe Scène? Ik had daar iets meegemaakt waar je maar zelden van proeft. Nadien hebben bepaalde gezelschappen af en toe een vormelement uit *Mistero Buffo* overgenomen, vanuit de gedachte: het heeft dáár gewerkt, misschien slaat het ook hier aan. Terwijl imitatie natuurlijk het stomste is wat je kunt doen. Het heeft nog tien jaar geduurd voor ineens Jan Decorte daar stond. En toen is de boom van het Vlaamse theater pas echt begonnen."

"Soms zag ik per jaar 250 voorstellingen. Dat doet vooral fysiek iets met je: 't is bijzonder vermoeiend, zeker als je na afloop nog wat blijft hangen. Bij de radio had ik het

"Een recensent is geen kunstenaar, hij bestaat alleen bij gratie van het medium toneel." (Foto Maîtrise)

voordeel dat ik maar één magazine per week te vullen had. Dat maakte dat ik wat kon recupereren. Toen ik overstapt was naar *De Morgen*, sliep ik doorgaans uit en trok pas na de middag naar de krant. Het ergerde me wel altijd vreselijk als de publicatie van mijn recensies lang op zich liet wachten. Terwijl een bespreking van een productie van de Blauwe Maandag Compagnie er van de chef cultuur altijd zo snel mogelijk in moest. Dat hoorde volgens hem zo, omdat de Blauwe Maandag Compagnie toen in het zenit stond. Van die mentaliteit kon ik doodvallen.

Toen ik drie jaar bezig was voor *De Morgen*, kreeg ik het gevoel dat het op was. Ik voelde me uitgeschreven. Het tikken van een recensie ging me te moeizaam, op den duur zat ik er een halve dag aan of langer. Net in die periode kreeg ik van het NTG het voorstel om daar dramaturg te worden. Voor mij betekende dat een bevrijding: oef, ik hoef er niet meer over te schrijven!"

"Sinds *Happening* zat ik met een reputatie die ik nooit meer ben kwijtgeraakt: 'Dat is degene die altijd alles afbreekt.' Terwijl ik juist talent voor bewondering heb. Als recensent overlaadde ik geregeld een productie met superlatieven, maar dat bleef duidelijk veel minder lang hangen. Ach, de mensen onthouden nu eenmaal het best dat iemand op zijn kloten heeft gekregen van iemand die goed gebekt is. En het eindigt ermee dat ze je vaak iets anders horen zeggen dat je écht hebt gezegd. Op een vrijdag, vlak na een aflevering van *Happening*, belde een actrice me op: 'Wim, ik heb je programma zelf niet gehoord, maar een vriendin heeft me zojuist gemeld dat je me afgekraakt hebt. Volgens jou kom ik nog niet tot aan de enkels van mijn medespeler.' Ik heb haar toen gewoon geantwoord: 'Jij moet van vriendin veranderen.' En ik heb haar mijn tekst toegestuurd, want de toon ervan was helemaal anders."

"De impact van een recensie is tegenwoordig wellicht groter dan vroeger. In de tijd van *Happening* heb ik het nog meegemaakt dat ik een voorstelling de hemel in prees. Korte tijd daarop kwam die productie naar de Beursschouwburg: er zat vijf man. Op zo'n moment weet je dat je invloed nul is. Vandaag liggen de zaken enigszins anders, omdat de theaterbezoeker met een overaanbod kampt. Daardoor móet hij zich wel een beetje richten op de recensies. Al gruw ik van het quoteringsysteem met sterren, dat sommige kranten vandaag hanteren. Weg daarmee! Een theaterrecensie is toch geen vergelijkende studie van hotels?"

"In *Sulla en de mus* laat Josse De Pauw me zeggen: 'Ik had zo graag groots en meeslepend willen leven en mijn laatste dagen slijten in een roestig pompstation, aan de rand van een woestijn, waar enkel zonderlingen komen tanken en één keer per jaar een prachtig wijf dat, behalve tanken, koffie wil en nog iets dat ik ook wel wil en vervolgens in een doffe stofwolk verdwijnt.'

In werkelijkheid is het geen pompstation geworden, maar een pension in het oude station van het Zuid-Franse Mauzac. Dat bevalt me. Ik kook graag en praat graag met mensen. Ik heb daar ook niet het gevoel dat ik iets mis. Voor het eerst in mijn leven heb ik tijd om naar concerten te gaan. En thuis, tijdens de zogenaamde 'eenzame winteravonden', weet ik me omringd door mijn vriendin, mijn bibliotheek, mijn cd-collectie en de radio. De Vlaamse televisie is eigenlijk het enige wat me daar ontbreekt. Zelfs een satellietshotel blijkt

"De mensen onthouden nu eenmaal het best dat iemand op zijn kloten heeft gekregen van iemand die goed gebekt is."
(Foto Maitrise)

niet in staat om die beelden Mauzac te laten bereiken."

"Vorig jaar werd blaaskanker bij me vastgesteld. Ik ben vrij nuchter omgegaan met die diagnose. Ik heb één nacht niet geslapen. Dat was de tijd die ik nodig had om het te beredeneren. Toen bleek dat er geen uitzaaiingen waren, wist ik wat me te doen stond: mijn blaas laten verwijderen. Tijdens die operatie heeft de chirurg een stuk uit mijn dikke darm gehaald, daar een nieuw blaasje van gemaakt en dat ingeplant. Zo ver is de wetenschap inmiddels gevorderd. Met alle positieve gevolgen vandien: ik kan weer normaal functioneren, ik hoef niet eens met een sonde te leven. Ik kan het me zelfs opnieuw veroorloven na een theatervoorstelling te blijven wallebakken. Want één ding had ik me voorgenomen: wat er ook gebeurt, ik verander mijn levensstijl niet. Iedereen zegt me bijvoorbeeld: 'Eigenlijk zou je niet meer mogen roken', maar ik paf lustig verder."

"Het besef dat ik al die jaren als recensent maar tweedehands bezig ben geweest, stemt me niet droevig. Waarom zou een leven nuttig moeten zijn, als je weet dat iedereen – met wat geluk – na tachtig jaar sowieso verdwijnt? Toen ik mijn vader in zijn kist zag liggen, heb ik me luidop afgevraagd: 'Moest jij daarom heel je leven zo van je kloten maken?' Jazeker, zelf heb ik op dat vlak ook soms aardig mijn best gedaan, maar tegelijk kende ik altijd mijn plaats. Ik heb altijd beseft: laat mijn leven maar zo nutteloos mogelijk geweest zijn."

Redacteuren zijn geen beeldjournalisten

Meer dan ooit vraagt het Bureau van de Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten (VVBj) dat de vier categorieën van beroepsjournalist gescheiden blijven en níet cumuleerbaar zijn. Door de recente evolutie in de digitale beeldmarkt lijkt het hek van de dam, en blijkt iedereen nu journalist-persfotograaf te kunnen spelen.

Journalisten-redacteuren krijgen van hun krant een digitaal fotoestel in de hand gestopt, bewegende televisiebeelden worden omgezet in foto's. De leden van onze VVBj ervaren daardoor dagelijks hoe hun beroep meer en meer in het gedrang komt.

We dringen er daarom sterk op aan dat de VVJ de stelling van de VVBj volgt. Redacteuren zijn redacteuren, cameralui blijven cameralui en geluidstechnici zijn en blijven geluidstechnici. De twee combineren kan volgens ons absoluut niet.

Net zomin kan een journalist-persfotograaf trouwens redacteur spelen.

Hopelijk vindt onze noodkreet nu snel gehoor bij de VVJ.

Peter Maenhoudt, voorzitter VVBj • Jo Hernie, secretaris VVBj • Piet Velghe, afgevaardigd bestuurder VVBj

Steun aan Jan Huys

Met deze wil ik mijn steun betuigen aan VRT-radiojournalist Jan Huys die tenminste durft reageren tegen de irrelevantie van promotie-items voor eigen tv-programma's die voorgesteld worden als nieuws, iets wat altijd al een onduidelijke vermenging geweest is.

Dat hoofdredacteuren in plaats van die nieuwsvervuiling te weren de journalist straffen die ertegen reageert, is nog erger, want hiermee laten zij blijken dat het om de visie gaat van de journalistieke hoofdverantwoordelijken van de openbare omroep.

En dat in het straffensysteem van de VRT nog een regel bestaat dat wie niet drie jaar braaf is blijvend gestraft wordt, is ook al geen bewijs van de open bedrijfscultuur onder de elkaar opvolgende topmanagers.

Piet De Busschere, erevoorzitter journalistenbond AVBB

GEDWONGEN VERHUIZING. Met dit beeld van woonwagenbewoners die door de Stad Antwerpen verplicht werden hun stek ter hoogte van Petroleum-Zuid te verlaten, won fotojournalist Bob Van Mol de prestigieuze Fotopersprijs Vlaanderen 2005. Van Mol freelanceert voor Gazet van Antwerpen - dat het beeld publiceerde - en sinds kort ook voor De Morgen. 75 fotografen dongen mee naar de hoofdprijs van 2.500 euro. De jury bestond uit Annemie Struyf (Weekend Knack), Rudi Vranckx (VRT) en Andy Vlaeminck (Getty Images). "Een heel sterke foto en een heel mooie compositie", staat in het juryrapport. "Achter de eenvoud gaat pure fotojournalistiek schuil. Op een intrigerende manier staat dit beeld van een kleine actualiteit symbool voor een veel grotere, zelfs wereldgrote actualiteit van ontheemd zijn." (Foto Bob Van Mol)

HARTELIJK DANK VOOR DE KOFFIE EN VOOR DIT BOEIENDE INTERVIEW

Een column van Mark Vlaeminck

Zonder interviews is er geen journalistiek. De grote volkschrijver Gerard Reve, die nu in Machelen aan de Leie eindelijk rust vond, was daar, bij leven en welzijn een spitant voorbeeld van.

De auteur van 'De Avonden' en van erotische jongensboeken was nog maar pas van de Drôme in Frankrijk naar de Leiestreek in Vlaanderen verhuisd, of de verzamelde Nederlandse pers boog zich over wegenkaarten en atlasen om te zien waar ergens in de buurt van Deinze de literaire grootmeester was neergestreken. Reve was niet gierig op interviews maar hij regisseerde ze wel graag zelf. En dat verklaart waarom hij op een mooie namiddag zijn voordeur opende om daar een journalist van een Nederlandse krant binnen te laten die gebeld had voor een afspraak. Die journalist was 46 en blijkbaar zo onder de

(Foto Nick Hannes)

indruk van het feit dat hij oog in oog stond met Zijne Schrijvende Hoogheid, dat hij er beslist zeer onwennig uitzag. Waarop Reve hem geruststelde met de woorden: "Ha, bent u met de ijzeren weg gekomen of vindt uw moeder het goed dat u een automobiel bestuurt?"

Voor Reve was de Spielerei rond het interview vaak prettiger dan de gedachte aan wat het resultaat zou zijn van het vraaggesprek. De enige manier om als interviewer niet door de mand te vallen, is dan gewoon het spel van de ironie en de absurditeit meespelen.

Alleen speelse en dus grote geesten kunnen dat. Hugo Claus is daar een prettig en ludiek voorbeeld van. Interviewers die Claus attent maken op tegenstrijdigheden in zijn antwoorden worden op hun nummer gezet met de uitspraak: "Ik lieg nooit, ik zeg altijd de waarheid maar de waarheid verandert elk ogenblik." Er bestaat geen makkelijker manier om van wit zwart te maken en vice versa, maar als oneliner ligt Claus' antwoord wel in de bovenste la.

Met de Reves en de Clausen van deze wereld kan de interviewer intellectueel pingpong spelen. En daar varen drie partijen wel bij: de geïnterviewde, de interviewer en de kijker/lezer/luisteraar die van het interview geniet. Bij mindere go-

den is dat niet het geval. De legendarische weerprofeet Armand Pien was een leuke man maar een ramp als hij moest geïnterviewd worden. Pien had namelijk de onhebbelijke gewoonte om uit te pakken met de antwoorden die hij wou geven, wat ook de vraag was die hem werd gesteld.

Toen ik hem ooit als eerste vraag stelde welk weer die zomer mochten verwachten, antwoordde de grote meteoroloog dat hij aan de Gentse universiteit een licentiaatsdiploma had behaald. Hallo kroket!

Het interview met Pien was dan ook een van de slechtste uit mijn loopbaan. En de brave mens die toen mijn hoofdredacteur was en mij voorzichtig zegde dat hij het niet zo goed vond, was nog verbaasd ook toen ik hem niet tegensprak maar bekende dat ik het zelf nog veel slechter vond.

Ambetant zijn dames en heren die pas na afloop van een interview eisen om de tekst te lezen voor hij gepubliceerd wordt. Geen bezwaar als die afspraak gemaakt wordt voor het interview, maar achteraf moeten ze daarmee niet komen aandraven.

En dan zijn er ook nog geïnterviewden die een stapje verder gaan en hier en daar een adjectief binnensmokkelen om het interview waarvan zij het onderwerp zijn, wat op te vrolijkken. Zo heeft Frans Verleyen, toen hij nog niet bij *Knack* zat maar voor *De Standaard* werkte, ooit Jozef Van Overstraeten moeten interviewen. Van Overstraeten was voorzitter van VTB-VAB en de krant waarvoor Verleyen werkte wou maar al te graag ieder jaar opnieuw de drukorder binnenrijven van Van Overstraetens ledenblad. Dus moest die man om de twaalf maanden 'een schoon interview' krijgen. Er werd een beurtrol ingesteld om die jaarlijkse klus te klaren. En toen het de beurt aan Verleyen was, heeft de voorzitter van VTB-VAB Verleyens tekst bijgewerkt door "de voorzitter" te vervangen door "de dynamische voorzitter".

Geef mij dan maar dat schoolblaadje waarin ik ooit een interview las dat eindigde met de zin "Hartelijk dank voor de koffie en voor dit boeiende interview".

Onder embargo

De herstructurering bij VMMA kost uiteindelijk 18 jobs (in plaats van de 25 die de directie eerst voorzag). Op de nieuwsredactie van VTM zijn twee journalisten ontslagen: Geert De Waele (politiek) en Joke Vanhaeren (sport).

Nog op de nieuwsredactie gaat Bart Aerts, die vast in dienst was als reporter, als zelfstandige de regio West-Vlaanderen voor zijn rekening nemen (wat Stefan Six tot nog toe deed).

En **Katleen Peeraer** – zie ook pagina 9 van dit blad! – verlaat *Telefacts* om de regio Antwerpen te verslaan (in vervanging van Johan Van Rooj die naar de VRT vertrok).

VTM-nieuwsmanager **Jeroen Wils** publiceert op 29 april bij Manteau een nieuw boek: een thriller over de zaak-Pandy. Het genre heet 'true crime' te zijn. Jeroen Wils: "Alle feiten in het boek kloppen met de realiteit, maar het boek valt wel nog altijd onder fictie aangezien de dialogen en de psychologie fictief zijn."

Ondertussen zijn ze in Vilvoorde ook aan een **redactiestatuut** aan het werken. Zegt niemand minder dan directeur Informatie Eric Goens zelf.

De tijd dringt alleszins, nu de geruchten over een uitverkoop van VMMA aan de Europese mediagigant **RTL/Bertelsmann** alsmat sterker worden.

Dezelfde RTL, waarmee de Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA) in de Franse Gemeenschap serieus overhoop ligt nu de groep haar Belgische activiteiten geheel en al wil **delocaliseren** naar Luxemburg. "Daarmee verliezen we elke greep op wat RTL doet", aldus CSA-voorzitster Evelyne Lentzen. "En bovendien ontstaat er zo een deloyale concurrentiepositie ten overstaan van de andere media."

Iets te voortvarend lieten we in ons vorige nummer uitschijnen dat **VT4** geen journaal zou uitzenden. Dat is wel degelijk het geval, ook al duurt het nooit langer dan 5 minuten en moet je er soms tot lang na middernacht voor opblijven.

Overigens beschikt VT4 – en dit als enige commerciële omroep in het land – ook over een **redactiestatuut**, laat hoofdredacteur Rudy Van Camp nog weten. "Een prima document, dat ons totale redactionele onafhankelijkheid waarborgt."

Media Groep Limburg (MGL), de uitgever van de Nederlandse kranten *De Limburger* en *Limburgs Dagblad* is niet aan Concentra verkocht, wel aan de Britse investeringsmaatschappij Mecom van voormalig Mirror-topman David Montgomery.

De **NVJ**, Nederlandse Vereniging van Journalisten, betreurt de gang van zaken. Een concentratie van alle – zowel Belgische als Nederlandse – Limburgse titels was veel logischer geweest, wordt gezegd.

De directie van de **VUM** kreeg een Open Brief van het personeel toegestopt waarin meer duidelijkheid en overleg worden geëist rond de besluitvorming in het bedrijf. Gewezen wordt op afvloeiingen, personeelwisselingen en andere maatregelen "die het werken op de VUM op dit moment verre van aangenaam maken".

Het **gemeenschappelijk vakbondsplatform** van VVJ-AVBB, LBC/ACV en BBTk/ABVV sluit acties niet uit als ernstig sociaal overleg uitblijft.

Bij *Het Nieuwsblad* is **Marc Van Cauteren** intussen aangetreden als adviseur van de hoofdredactie. Marc werd rond de jaarwisseling door De Persgroep bedankt voor bewezen diensten

als hoofdredacteur van *De Tijd*.

Nog bij *Het Nieuwsblad* is **Frank Poosen** met een zeer overtuigende meerderheid (53 op 54 stemmen) verkozen tot redactie-afgevaardigde voor de VVJ.

Bij de gratis krant **Metro** dan weer is hoofdredacteur Dirk Selleslagh bedankt. Daar gingen conflicten aan vooraf over de zichtbaarheid van advertenties en het te zware karakter van sommige artikelen.

Hoe zit het intussen bij **De Tijd**? Daar is beslist dat de krant op maandag niet langer in papieren vorm uitkomt, maar alleen nog via email zal worden bezorgd. Vanaf 2 mei verschijnt de krant bovendien op een kleiner – het 'Belgische' – formaat.

Inhoudelijk wil De Persgroep het dagblad opnieuw meer profileren als **zakenkrant**. Een centrale nieuwsdesk moet niet alleen *De Tijd* maar ook zusterkrant *L'Echo* bedienen. Van Mediafin-directeur Dirk Velghe kreeg het personeel wel te horen dat er geen nieuwe ontslagen worden gepland.

Intussen heeft **De Morgen** zijn formaat verkleind van het 'Belgische' naar het Berlinerformaat. De verhuizing naar de nieuwe Persgroep-drukkerij in Lokeren gaat daarnaast nog met andere innoveringen gepaard. "De waarden waarvoor we kiezen zullen nog duidelijker naar voren komen", aldus DM-directeur Wim Coessens.

René Haquin, van *Le Soir*, is dood. Longkanker velde hem, 64 jaar oud. Haquin maakte tot ver buiten Franstalig België naam en faam als onderzoeksjournalist en *grand reporter*.

"Van Haquin, Frank De Moor van *Knack* en Walter De Bock van *De Morgen* werd gezegd dat hun dossiers meer informatie bevatten dan de archieven van de Belgische **Staatsveiligheid**", aldus Rik van Cauwelaert in zijn in memoriam.

Hoe evolueren de nieuwsmedia in **Italië**, nu premier Berlusconi daar is uitgerangeerd? Als het van de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) afhangt, maakt de nieuwe regering "prioritair werk van regels die waarborgen dat redacties onafhankelijk van politici hun werk kunnen doen".

De IFJ betuigde via zijn Europese poot EFJ ook nog zijn steun aan het protest tegen het plan van de regering in **Frankrijk** tot versoepeling van het ontslagrecht. "Ook in de mediasector moeten de rechten op een serieuze arbeidsovereenkomst en op sociale bescherming maximaal gevrijwaard blijven", aldus EFJ-voorzitter Arne König.

Net zoals van de Vlaamse pers wordt van de Nederlandse media al eens gezegd dat ze overwegend '**links**' zijn. Een grootschalige nieuwsmonitoring heeft die stelling voor Nederland onderuit gehaald. De berichtgeving wordt juist gedomineerd door de (centrumrechtse) regeringscoalitie, aldus onderzoeker Otto Scholten.

Politicus dagvaardt medium, deel 1. VLD-kamerlid **Rik Daems** kondigde gerechtelijke stappen aan tegen *Dag Allemaal* voor schending van zijn privacy. Daems voelt zich gestalkt door het weekblad naar aanleiding van zijn huwelijksmoeilijkheden en nieuwe verhouding met PS-kamerlid Sophie Pécriaux.

Politicus dagvaardt medium, deel 2. PS-kopstuk **Jean-Claude Van Cauwenberghe** vordert 200.000 euro van *Le Vif/L'Express* na een beklijvende reportage van dat weekblad over de 'Waalse affaires'. Hoofdredacteur Jean-François Dumont ziet het proces met vertrouwen tegemoet.

Het Journalistiek Bronnengeheim *onthuld*

STUDIEDAG

ORGANISATIE: ALGEMENE VERENIGING VOOR BEROEPSJOURNALISTEN IN BELGIË (AVBB), VAKGROEP COMMUNICATIEWETENSCHAPPEN VAN DE UNIVERSITEIT GENT (UGENT), CENTRE DE DROIT DE L'INFORMATION DE L'UNIVERSITÉ LIBRE DE BRUXELLES (ULB), IN SAMENWERKING MET DE INTERNATIONALE EN EUROPESE FEDERATIE VAN JOURNALISTEN (IFJ/EFJ)

3 MEI 2006

INTERNATIONAL PERSCENTRUM BRUSSEL

Ter gelegenheid van de Internationale Dag van de Persvrijheid op 3 mei 2006, organiseren de AVBB, de UGent, de ULB en de IFJ/EFJ een studiedag over het journalistieke bronnengeheim. De Belgische wet van 7 april 2005 tot bescherming van de journalistieke bronnen zal, één jaar na haar inwerkingtreding, geëvalueerd en becommentarieerd worden. Dit zal gebeuren vanuit het perspectief van de magistratuur, de advocatuur, het ministerie van Justitie, de academische wereld en uiteraard ook de journalisten. Ook een analyse vanuit Frankrijk en Nederland staat op het programma.

Programma

VOORMIDDAG

Voorzitter en inleiding: Dirk Voorhoof (Hoogleraar UGent)

- 9.30u: Verwelkoming - Marc Chamut (Voorzitter van de AVBB)
9.45u-10.10u: Koen Lemmens (Docent VUB, advocaat)
10.10u- 10.35u: Gerard Schuijt (em. Prof. Universiteit Amsterdam en Leiden, Nederland)

Pauze

- 10.50u- 11.15u: Olivier Dalage (Journalist, Radio France International / RFI en directeur van het Syndicat National des Journalistes / SNJ, Frankrijk)
11.15u- 11.40u: Pol Deltour (Nationaal secretaris AVBB)
11.40u: Vragen en debat

12.30u: Lunch

NAMIDDAG

Voorzitter: Martine Simonis (Nationaal secretaris AVBB)

- 14u- 14.25u: Philippe Leruth (Vice-voorzitter EFJ) en Marc Gruber (Directeur EFJ)
14.25u-14.50u: Laurette Onkelinx (Minister van Justitie)

Pauze

- 15.00u-15.25u: Georges Henri Beauthier (Advocaat)
15.25u-15.50u: Bruno Bulthé (Onderzoeksrechter, Brussel)
15.50u-16.30u: Vragen en debat
16.30u: Conclusies - Carine Doutrelepont (Hoogleraar ULB, Advocaat)

PRAKTISCH:

De studiedag vindt plaats in het IPC, Internationaal Perscentrum, Wetstraat 155, Residence Palace, Zaal Polak, 1040 Brussel (station en metro Schuman). Telefoon 00 32 (0)2 235 22 70. Parking bezoekers Residence Palace/IPC (niveau -4).

Simultaan vertaling (Nederlands - Frans)

Vooraf inschrijven is nodig. Stuur deze strook met de post aan Centre de droit de l'information et de la communication de l'ULB, Campus du Solbosch, Batiment H, 5ème Niveau, Bureau H5242, CP137, avenue F.D. Roosevelt 50, 1050 Brussel (M. Fabienne Mordant) of schrijf je in on-line via het formulier dat je vindt op www.journalist.be

Naam
Voornaam
Functie/beroep
Adres
E-mail

Ik schrijf in voor de studiedag "Het journalistiek bronnengeheim onthuld" op 3 mei 2006. Het bedrag (25 of 10 Euro) zal ik betalen aan het onthaal op de studiedag.

Handtekening en datum